

การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคการเมืองไทย : ศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปัตย์
ความหวังใหม่และชาติไทย

นางสาว พิมพ์ประไพ ณะมณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-248-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RECRUITMENT AND BUILDING OF NEW GENERATION
LEADERS IN THAI POLITICAL PARTIES : A COMPARATIVE
STUDY OF THE DEMOCRAT, THE NEW ASPIRATION AND
THE CHAT THAI PARTIES

Miss Pimprapai Namanee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic year 1999

ISBN 974-334-248-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคการเมืองไทย : ศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่และชาติไทย

โดย

น.ส.พิมพ์ประไพ ณะมณี

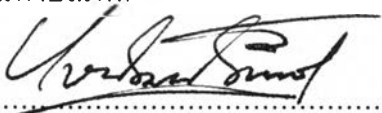
ภาควิชา

การปกครอง

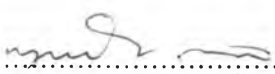
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ

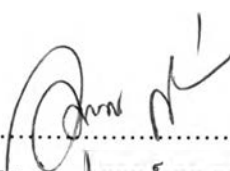
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.พฤษิสาณ ชุมพล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

พิมพ์ประไพ ณะมณี : การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคการเมืองไทย : ศึกษาเปรียบเทียบพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร. สุจิต บุญบงการ, 139 หน้า. ISBN 974-334-248-6

เป็นการศึกษาการเลือกสรรผู้สมัครเป็นสมาชิกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคการเมืองไทย โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบสามพรรคคือพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย โดยศึกษากระบวนการเลือกสรรนักรการเมืองรุ่นใหม่และกระบวนการสร้างภาวะผู้นำให้แก่เขา เป็นการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์และเทียบเคียงกับการเลือกสรรผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศที่มีประชาธิปไตยและระบบพรรคการเมืองที่มั่นคงคือสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาพบว่ากระบวนการสร้างภาวะผู้นำภายในพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทยนั้นมีความเป็นระบบในระดับหนึ่ง แต่เป็นระบบแบบหลวมๆและยืดหยุ่นได้ อันเนื่องมาจากผู้ที่ต้องผ่านกระบวนการเลือกสรรมีเฉพาะผู้ที่เสนอตัวเข้ามา ส่วนผู้ที่ทางพรรคทาบทาม หรือรู้จักกันเป็นการส่วนตัวกับชนชั้นนำของพรรคไม่ต้องผ่านกระบวนการเลือกสรร นอกจากนี้แล้ววิธีที่ใช้ในการเลือกสรรคือการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีที่ขาดประสิทธิภาพ ส่วนกระบวนการสร้างภาวะผู้นำนั้นกระทำอยู่โดยจัดสัมมนา การเปิดโอกาสให้ทำงานในหน้าที่สมาชิกรัฐสภา การเปิดโอกาสให้รับตำแหน่งในพรรคและตำแหน่งทางการเมืองและการพบปะกันของนักรการเมืองรุ่นเก่ากับนักรการเมืองรุ่นใหม่ จึงสรุปได้ว่ายังไม่เพียงพอที่จะสร้างภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาธิปัตย์ไทย ดังนั้นจึงเสนอแนะว่าพรรคการเมืองไทยควรที่จะจัดระบบการเลือกสรรผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นระบบที่มีความเข้มงวดจริงจังมากขึ้น และควรจัดการอบรมให้นักรการเมืองของพรรคมีความรู้ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานในกระทรวง อีกทั้งพรรคการเมืองควรที่จะกำหนดมาตรฐานความประพฤติของนักรการเมืองขึ้นถือปฏิบัติด้วย

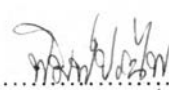
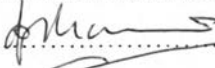
ภาควิชา..... การปกครอง.....	ลายมือชื่อนิสิต..... <i>ศุภชัย ใจดี</i> <i>สุวิมล</i>
สาขาวิชา..... การปกครอง.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... <i>ศุภชัย ใจดี</i>
ปีการศึกษา...2542.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษารวม.....

PIMPRAPAI NAMANEE . : RECRUITMENT AND BUILDING OF NEW
GENERATION LEADERS IN THAI POLITICAL PARTIES : A COMPARATIVE
STUDY OF THE DEMOCRAT,THE NEW ASPIRATION AND THE CHAT THAI
PARTIES.THESIS ADVISOR : PROF.SUCHIT BUNBONGKARN,Ph.D.

139 PP. ISBN 974-334-248-6

The study is designed to investigate into the problem of how Thai political parties, namely Democrat, New Aspiration and Chat Thai, recruited candidates to the House of Representatives and enhanced MPs leadership qualities, focussing on how the new generation of leaders was recruited and its members'leadership qualities enhanced. Research methods used were documentary research and interviews. Knowledge of candidate selection in UK and US parties was drawn upon to arrive at recommendations for the improvement of the Thai method. The findings are that the leadership-building processes in the three parties are systematic, yet loose and flexible. This is so since the selection process only applies to those who presented themselves and not to those approached or who had personal ties with the party leadership. Furthermore, the selection process only involves informal interviews, which is an ineffective method. Leadership qualities are enhanced through seminars organized by the parties, involvement in the normal work of MPs, the occupation of party or governmental positions, and incidental opportunities to mingle with the older generation of politicians. In sum, such methods must be seen as inadequate in recruiting a new generation of leaders and in enhancing leadership qualities in line with the changing face of Thai democracy . It is recommended that the selection process be made more systematic and more rigorous. And The process of leadership enhancement should focus on programs in budget management and administrative efficiency for potential ministers. Furthermore, the parties need to draw up standards of politicians behavior.

ภาควิชา.....การปกครอง.....
สาขาวิชา.....การปกครอง.....
ปีการศึกษา.....2542.....

ลายมือชื่อนิสิต..........
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. พุทธิสาณ ชุมพล ประธาน และรองศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี กรรมการ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณนักการเมืองหลายท่านที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์คือ ม.ร.ว. สุขุมพันธุ์ บริพัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายอรรคพล สรสุชาติ นายนพดล ปัทมะ นายชิงชัย มงคลธรรม นายแพทย์เปรมศักดิ์ เพียยุระ นายเอกพร รักความสุข นายพีรพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค และนายนิกร จำนง

ท้ายนี้ ผู้วิจัย ใคร่ขอกราบขอบพระคุณ มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.สภาพปัญหาและความสำคัญ.....	1
2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
3.สมมุติฐานในการวิจัย.....	9
4.ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	10
5.นิยามศัพท์.....	11
6.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
2 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	13
1.แนวความคิดเรื่องการเลือกสรรทางการเมือง(Political Recruitment) ในบริบททางสังคมของประเทศอังกฤษ.....	13
2.ตัวอย่างการเลือกสรรผู้นำของพรรคการเมืองอังกฤษ(พรรคอนุรักษนิยม).....	24
3.ตัวอย่างการเลือกสรรผู้นำของพรรคการเมืองสหรัฐอเมริกา.....	29
4.แนวความคิดเรื่องคุณสมบัติของผู้นำ.....	39
5.แนวความคิดเรื่องภาวะผู้นำสำหรับการสร้างสรรค์อนาคต (Futures creative leadership).....	40
6.ผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 ประวัติความเป็นมา โครงสร้าง และการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์	
ความหวังใหม่ และชาติไทย.....	46
1.ประวัติความเป็นมา.....	46
2.โครงสร้าง.....	49
3.กระบวนการเลือกสรรและการสร้างภาวะผู้นำ.....	57
4.วิเคราะห์กระบวนการเลือกสรรและการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์	
ความหวังใหม่ และชาติไทย.....	80
4.1 กระบวนการเลือกสรร.....	80
4.2 แบบแผนการเข้ามาเป็นผู้นำรุ่นใหม่และกระบวนการเติบโตทางการเมือง	
ในระดับปัจเจกชน.....	89
4.3 คุณสมบัติของผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย...108	
4.4 วิสัยทัศน์ของผู้นำรุ่นใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย....109	
4.5 กระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย.110	
4.6 การตรวจสอบสมมติฐาน.....	111
4.7 เปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรและกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรค	
ประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่และชาติไทย.....	111
4 เปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยกับพรรคการเมืองของ	
ประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา.....	114
1.เปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่และ	
พรรคชาติไทย กับพรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษ และพรรคการเมืองของ	
ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	114
1.1 เปรียบเทียบขั้นตอนในกระบวนการเลือกสรรของพรรคอนุรักษนิยมของอังกฤษ	
กับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่และชาติไทย.....	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.2 เปรียบเทียบขั้นตอนในกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของประเทศ สหรัฐอเมริกากับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่และพรรคชาติไทย.....	118
1.3 จุดอ่อนของกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติไทย.....	119
1.4 จุดอ่อนของกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปัตย์ ความหวังใหม่ และชาติไทย.....	123
5 บทสรุป.....	125
รายการอ้างอิง.....	136
ประวัติผู้วิจัย.....	139

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงถึงคุณสมบัติในการพิจารณาใบสมัครของผู้เข้าแข่งขันของสมาชิกพรรคการเมือง.....	19
2.2	แสดงคุณสมบัติที่สมาชิกพรรคการเมืองใช้เป็นประเด็นในการเลือกสรรผู้เข้าแข่งขัน.....	20
2.3	แสดงคุณภาพของใบสมัครที่แบ่งแยกตามเพศ.....	21
2.4	ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของพรรคและการหยั่งเสียง.....	33
2.5	ความสัมพันธ์ระหว่างความมีอิทธิพลของพรรคกับรัฐที่มีการหยั่งเสียงของทั้งสองพรรค.....	34
4.1	แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่และชาติไทย กับพรรคอนุรักษนิยมของประเทศอังกฤษ.....	117
4.2	แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกากับพรรคประชาธิปไตย ความหวังใหม่และชาติไทย.....	119

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1	กระบวนการเลือกสรรของพรรคอนุรักษนิยมในช่วง ค.ศ.1987-92 (ตัวเลขคือจำนวนผู้เข้าแข่งขันในแต่ละขั้นตอน).....28
2.2	กระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกา.....35
2.3	แสดงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของผู้นำ.....41
3.1	กระบวนการเลือกสรรนักการเมืองรุ่นใหม่ของพรรคประชาธิปไตย.....59
3.2	กระบวนการเลือกสรรนักการเมืองรุ่นใหม่ของพรรคความหวังใหม่.....68
3.3	กระบวนการเลือกสรรนักการเมืองรุ่นใหม่ของพรรคชาติไทย.....76
3.4	ระบบการเมืองไทย.....83
3.5	แบบแผนการเข้ามาเป็นผู้นำของนักการเมืองรุ่นเก่าและ นักการเมืองรุ่นใหม่.....107
5.1	แสดงกระบวนการสร้างภาวะผู้นำของพรรคประชาธิปไตย พรรคความหวังใหม่และพรรคชาติไทย.....126
5.2	แสดงกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยที่เสนอแนะ ในที่นี้ : ระยะสั้น.....130
5.3	แสดงกระบวนการเลือกสรรของพรรคการเมืองไทยที่เสนอแนะ ในที่นี้ : ระยะยาว.....131